

Mondelinge taal: minimum-, basis- en gevorderde leerlijn groep 1 en 2

Niveau	Uitstroom	Uren onderwijs: totaal 6 uur per week
Gevorderd	≥VMBO T	
Basis	VMBO KB/ BB	
Intensieve zorg (IHP)	VMBO KB/ BB	
Minimum	PrO	
Inhoud van de doelen		
Inhoud van de doelen groep 1 (basis)		Inhoud van de doelen groep 2 (basis) groep 1 (gevorderd)
<p>Begrijpend luisteren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luistert aandachtig naar de leraar als de voorleest of vertelt. • Begrijpt een korte tekst (wijst na voorlezen juiste plaatje aan) • Beantwoordt gesloten vragen over een voorgelezen tekst • Luistert naar en geeft een adequate reactie op de leerkracht en andere leerlingen in één op één situaties • Begrijpt gedragsaanwijzingen (Wil je een doekje pakken voor in de klas?) • Begrijpt informatieve mededelingen buiten het hier en nu (morgen gaan we naar de dierentuin) • Onderscheidt met behulp van picto's (wie, wat ,waar) hoofdcomponenten van een verhaal (werken met boek flap) <p>Auditieve discriminatie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Onderscheidt en herkent verschillende klanken in korte woorden. <p>Spreken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doet met behulp van gerichte vragen verslag van een zichtbare gebeurtenis • Doet een mededeling (gebeurtenis of ervaring binnen en buiten het hier en nu) • Beschrijft concrete voorwerpen en situaties • Vergelijkt en ordent concrete voorwerpen naar uiterlijke en meer abstracte kenmerken en beschrijft dit • Drukt n.a.v. vragen zijn gevoelens of mening verbaal correct uit (bang, blij, boos, voorkeur voor activiteit aangeven) • Vraagt op een eenvoudige manier informatie of uitleg aan de leerkracht 		<p>Luisteren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Luistert met aandacht naar de leerkracht en medeleerlingen als zij in de groep iets vertellen • Voorspelt globaal waarover een verhaal zal gaan en het vervolg na deel van het verhaal • Toont dat het verhaal begrepen is met steun van illustraties • Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten van een verhaal (wie, wat, waar) • Luistert gericht naar een korte voorgelezen tekst (beantwoordt een vooraf gestelde luistervraag) • Voert na het luisteren naar een instructieve tekst de genoemde handeling uit (versje met gebaren, spelregels, weten wat je moet doen als luisterdoel) • Beantwoordt met behulp van leerkracht vragen over een tekst of geeft dit weer (naspelen, tekening, stripverhaal ordenen) • Stelt vragen over een tekst om beter te begrijpen wat er bedoeld wordt (Is poes boos?) • Geeft aan wat hij van een gesproken tekst vindt <p>Spreken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doet met behulp van gerichte vragen verslag van gebeurtenissen buiten hier en nu • Maakt gebruik van constructies die volgorde aangeven (toen, daarna) • Drukt gevoelens of een mening uit • Vertelt spontaan of gevraagd over onderwerpen die hem bezighouden • Vertelt gestructureerd over een gebeurtenis of ervaring door opbouw en verbanden

Auris Taalkring Leerroutekaart Mondelinge Taal

<ul style="list-style-type: none"> • Sluit aan bij het gespreksonderwerp • Herhaalt zijn uiting als hier om gevraagd wordt • Vertelt gestructureerd over een gebeurtenis of ervaring door opbouw en verbanden aan te geven m.b.v. visueel ondersteund materiaal (logische reeks plaatjes leggen van een verhaal. • Vertelt een voorgelezen verhaal na m.b.v. illustraties <p>Sociaal taalgebruik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gebruikt specifieke woorden bij iemand begroeten, afscheid nemen, bedanken • Stelt zichzelf voor met de voornaam • Geeft in gesprekjes met de leerkracht antwoorden op open vragen • Praat niet voor zijn beurt • Spreekt vrijuit in een bekende of veilige situatie • Geeft aan wat hij wil binnen de context <p>Woordenschat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Breidt zijn woordenschat uit met woorden voor een taalniveau van 4-6 jaar • Wijst het juiste plaatje aan na noemen van een woord • Benoemt voorwerpen en plaatjes van aangeboden dagelijkse concrete inhoudswoorden • Benoemt 80% van de woorden die aangeboden zijn middels intentioneel woordenschatonderwijs tijdens de taallessen. • Vraagt naar de naam en de betekenis van woorden als hij het woord niet weet <p>Grammatica</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oefent met vaste zinsstructuren tijdens taalgroepen 	<p>aan te geven met behulp van visueel ondersteunend materiaal (logische reeks plaatjes leggen van een verhaal)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertelt een voorgelezen verhaal na met behulp van illustraties • Geeft instructie (voor een spelletje) • Vraagt en geeft informatie over activiteiten in de groep aan de leerkracht en medeleerlingen <p>Sociaal taalgebruik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Neemt een aanbod beleefd aan of slaat het af (ja/nee dank u) • Gebruikt de aanspreekvorm “u” of “jij” in de juiste situatie • Voert een eenvoudig telefoongesprek met bekenden • Nodigt iemand in een één-op-één gesprek uit • Vervult zowel de rol van luisteraar als spreker in een gesprek • Neemt initiatieven in een één-op-één gesprek • Neemt actief deel aan gesprekken in kleine en grote groepen • Laat een ander uitspreken <p>Woordenschat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Breidt zijn woordenschat uit met woorden voor een taalniveau van 5/6 jaar • Breidt zijn woordenschat met begrippen voor beginnende geletterdheid en beginnende gecijferdheid • Wijst het juiste plaatje aan na omschrijving van een woord • Beschrijft de juiste betekenis van de aangeboden woorden • Gebruikt 80% van de aangeboden woorden actief tijdens de taallessen (met correct gebruik van de lidwoorden) • Gebruikt de aangeboden woorden actief buiten de taallessen (met correct gebruik van de lidwoorden)
Middelen, organisatie, pedagogisch en didactische aanpak	
<p>Er is sprake van een zeer nauwe samenwerking tussen de leerkracht, de onderwijsassistent en de logopedist. De leerkracht en de onderwijsassistent zijn op de hoogte van de individuele doelen waar de logopedist aan werkt en vice versa. De leerkracht, de logopedist en de onderwijsassistent werken gezamenlijk aan de doelen voor mondelinge taal en communicatieve redzaamheid tijdens taalactiviteiten in de groep.</p> <p>In de groep wordt gebruik gemaakt van ‘totale communicatie’. Naast het gebruik van ondersteunende gebaren wordt in de groepen zoveel mogelijk gevisualiseerd.</p> <p>Er wordt o.a. gebruik gemaakt van de volgende niet-verbale middelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Nederlands ondersteund met Gebaren (NmG) •Concreet materiaal •Uitbeelden •Foto's •Plaatjes •Tekeningen 	

Auris Taalkring Leerroutekaart Mondelinge Taal

•Diagrammen

In oktober wordt er tijdens de Groot Overleg waar de Commissie van leerlingenzorg (CVL) bij betrokken is, bekeken of er, naast de vaste momenten dat de logopedist in de groep is, extra logopedie in de groep noodzakelijk is. Dit is afhankelijk van de behoefte van de leerlingen.

Methodes:

Op de Taalkring wordt gebruik gemaakt van de methode Logo-3000 voor het woordenschatonderwijs

Woordenschat:

Dagelijks wordt aandacht besteed aan het uitbreiden van de woordenschat. Per week worden 15-20 woorden aangeboden middels intentioneel woordenschatonderwijs en worden er minimaal 5 labelwoorden aangeboden.

Per thema worden nieuwe woorden geselecteerd en aangeboden volgens de methodiek van Verhallen en Verhallen; "Met woorden in de weer."

Hierbij wordt gebruik gemaakt van het Viertaktmodel:

1. Voorbewerken
2. Semantiseren
3. Consolideren
4. Controleren

Mederwerkers van de Auris Taalkring zijn getraind in het werken met deze methodiek.

Voor woordenschatontwikkeling is tijd ingeruimd in het rooster.

Taalkring:

Het thema van de Taalkring sluit aan bij het thema dat in de groep centraal staat.

De kinderen worden verdeeld in 3 niveau groepen en volgen een vast programma onder begeleiding van de logopedist of de leerkracht of de assistent. Het aanbod wordt afgestemd op het taalniveau van de verschillende groepjes.

Het programma wordt vijf keer per week 30 minuten aangeboden (inclusief consolideren).

De taalgroepen hebben een vaste structuur en vaste onderdelen. De onderdelen klank, zinsbouw, verhaal en versje hebben een vaste plek.

De verschillende onderdelen komen elke keer op dezelfde wijze aan bod.

- ICT: Instructiefilmpjes voor onderwijs op afstand via Arqive

Verteltafel

Bij ieder thema wordt een verteltafel n.a.v. een prentenboek in de groep geïntroduceerd. Nadat het verhaal een aantal keren is verteld en uitgespeeld door de volwassenen, worden de leerlingen gemotiveerd zelf met de verteltafel en het prentenboek aan de slag te gaan.

Hieronder volgen een aantal aandachtspunten voor de leerkracht de communicatieve ontwikkeling te stimuleren.

De leerkracht

- Zorgt dat hij/zij goed te zien is
- Spreekt duidelijk en langzaam
- Deelt mondelinge informatie op in stukjes
- Creëert veilige en uitnodigende spreesituaties
- Volgt, past taal aan en voegt taal toe

Auris Taalkring Leerroutekaart Mondelinge Taal

- Beantwoordt pogingen tot communicatie positief
- Verwoordt handelen
- Benoemt de dingen om zich heen
- Benoemt emoties van zichzelf en het kind
- Stimuleert alertheid, luistergerichtheid en het opgang houden van gesprek
- Brengt structuur aan verhalen door samen te vatten en goed terug te geven van taal
- Gebruikt dagritmes e.d.
- De taal wordt ondersteund door natuurlijke gebaren (NMG)
- Gebruikt luisterspelletjes voor de stimulering van de luistervaardigheid.
- Herhaalt auditief aangeboden informatie

Mondelinge taal: minimum-, basis- en gevorderde leerlijn groep 3 en 4

Leerroute	Uitstroom	Uren onderwijs: groep 3 totaal 4 uur + 15 minuten per week; groep 4 totaal 4 uur per week
Gevorderd	≥VMBO T	
Basis	VMBO KB/ BB	
Intensieve zorg (IHP)	VMBO KB/ BB	
Minimum	PrO	
Inhoud van de doelen		
Inhoud van de doelen groep 3 basis		Inhoud van de doelen groep 4 basis
		Groep 3 (gevorderd)
<p>Luisteren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertelt een gedeelte van een verhaal na zonder steun van illustraties • Onderscheidt met behulp van picto's hoofdcomponenten van een verhaal (wanneer, hoe) • Luistert tijdens het werken in tweetallen naar zijn medeleerlingen • Voorspelt de loop van een verhaal (stelt deze indien nodig bij) • Beantwoordt op aanwijzing van leerkracht vragen over een tekst of geeft dit weer (naspelen, tekening, stripverhaal ordenen) <p>Gespreksvaardigheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Beantwoordt vragen over het eigen verhaal • Vraagt om herhaling als iets niet begrepen is • Geeft de volgorde van gebeurtenissen weer van een eigen verhaal in het heden en verleden • Heeft inbreng bij het bespreken van een probleem in de groep • Heeft inbreng bij het maken van een plan in de groep • Legt iets uit (hoe je een som oplost) • Vraagt uitleg over de leerstof en voegt informatie toe • Formuleert langere, ook samengestelde zinnen die nog vorm- en structuurfouten kunnen bevatten • Vertelt een (voor)gelezen verhaal in grote lijnen na zonder hulp • Drukt basisgevoelens van anderen en zichzelf adequaat uit. • Stelt relevante vragen op een begrijpelijke manier over een concreet onderwerp. • Verwoordt de kern (wie, wat, waar) van het verhaal of de weekendkring 		<p>Luisteren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vertelt een verhaal in grote lijnen na zonder steun van illustraties • Begrijpt een eenvoudig voorgelezen of verteld verhaal afgestemd op leeftijd • Luistert tijdens het werken in groepjes naar zijn medeleerlingen • Herkent de aangeboden tekstsoorten (verhaal, recept) • Begrijpt instructies voor lees- en rekenopdrachten en past deze toe • Onderscheidt belangrijke en minder belangrijke informatie bij korte instructies <p>Spreken</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brengt gestructureerd verslag uit van gebeurtenissen, activiteiten en persoonlijke ervaringen • Reageert adequaat op response uit de groep (blijft bij het onderwerp van het gesprek) <p>Gespreksvaardigheden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De leerlingen drukken gevoelens van anderen en zichzelf adequaat uit • De leerlingen geven een mening. • De leerlingen voeren (telefoon)gesprekken . • De leerlingen beschrijven gebeurtenissen over het heden en verleden in de kring. • De leerlingen stellen relevante vragen op een begrijpelijke manier. • De leerlingen verwoorden de kern van het verhaal. • De leerlingen geven de volgorde van gebeurtenissen adequaat weer.

Auris Taalkring Leerroutekaart Mondelinge Taal

Sociaal taalgebruik

- Stemt in een telefoon gesprek op juiste wijze af op de ander qua spreektoon en woordkeus.
- Biedt gepast zijn excuses aan (sorry, het spijt me)
- Troost een bekende
- Past bij het uitvoeren van taalhandelingen in duo's of groepjes de volgende interactie- en gespreksvaardigheden toe ;luisteren naar elkaar, elkaar laten uitpraten, om de beurt praten)
- Hanteert tijdens het spreken in de groep de gespreksregels die aan de orde zijn
- Verwoordt gedachtes en denkvragen (waarom is dit zo?)
- Is in staat om in een gesprek te redeneren, concluderen en vergelijken

Mening geven

- Geeft gevraagd zijn mening en licht deze toe
- Vertelt of hij het wel of niet eens is met een mening
- Luistert naar de mening van anderen

Woordenschat

- De groep begrijpt (passief) 80 % van de aangeboden woorden gekoppeld aan de thema's Breidt zijn woordenschat actief uit met woorden voor een taalniveau van 6/7 jaar
- Breidt zijn woordenschat uit met meer functiewoorden
- Breidt zijn woordenschat uit met woorden die nodig zijn bij het lezen en het rekenen
- Leidt de betekenis van een woord af uit een plaatje
- Vraagt hulp en uitleg als hij een woord niet weet

Sociaal taalgebruik

- Geeft een compliment aan bekenden
- Drukt ontevredenheid op een gepaste manier uit tegenover bekenden
- Geeft bekenden een waarschuwing
- Doet een bestelling bij onbekende volwassenen (in een winkel)
- Legt zijn gevoel aan een bekende leeftijdgenoot uit
- Blijft bij het onderwerp
- Haakt spontaan aan bij het gesprek van een andere leerling
- Neemt het initiatief voor een gesprek in kleine en grote groepen
- Houdt een gesprekslijn vast
- Stelt denkvragen op basis van eerder verworven kennis
- Breidt kennis uit door deelname aan een denkgesprek
- Houdt rekening met de voorkennis van gesprekspartners
- Neemt de beurt wanneer dat gepast is
- Vraagt om hulp wanneer dit nodig is

Mening geven

- Vergelijkt meningen
- Motiveert waarom hij het wel of niet eens is met een mening van de ander uit de groep
- De kinderen leren een standpunt beargumenteren.

Woordenschat

- Breidt zijn woordenschat uit met woorden voor een taalniveau van 7/8 jaar
- Breidt zijn woordenschat uit met uitdrukkingen die meestal letterlijk zijn te interpreteren
- Leidt de betekenis van eenvoudige samengestelde woorden af uit de woordbouw
- Leidt de betekenis van een aantal woorden af uit de context van het woord
- Maakt een tekening bij woorden om ze te onthouden (als manier om woordenschat te consolideren)
- Groepeer woorden om ze te onthouden
- Maakt associaties bij woorden(woordveld) om ze te onthouden
- Werkt zelfstandig met woordvelden
- Werkt met verzameltermen(categorienamen)
- Werkt met gradaties in sterkte van betekenis
- Werkt met tegenstellingen
- Kent de betekenis van een aantal uitdrukkingen die meestal letterlijk zijn te interpreteren

Middelen organisatie, pedagogisch en didactische aanpak

Taal heeft een inhoudelijk deel (onder andere: woordenschat, zinsbouw, grammatica, lezen) en een communicatief deel (onder andere: uitwisselen van ervaringen, ideeën, meningen, gevoelens). Deze onderdelen van taal krijgen expliciet aandacht tijdens de Taalkring.

We integreren de thema's zoveel mogelijk in de overige vakgebieden zoals leefstijl, beeldende vorming, muziek en mens en samenleving. Omdat het verwerven van kennis over de wereld voornamelijk door middel van taal gaat, werken we in aansprekende, betekenisvolle thema's.

Bronnen voor deze lessen zijn naast de methoden; ideeën van internet, literatuur, eerder gegeven lessen door andere leerkrachten en eigen creativiteit van zowel leerkracht als leerling.

Methodes:

Vanaf groep 4 wordt de methode Taalactief gebruikt. Bij Taal Actief:

Taalboek groen (remediërend) en oranje (verrijkend)

Middelen:

De materialen zijn voor kinderen zichtbaar op de thematafel.

Naast interactief voorlezen zullen we de verhalen door kinderen laten navertellen en naspelen.

Bij woordenschatlessen:

De woordmuur in de groep wordt wekelijks aangevuld met nieuwe woorden die volgens de principes van met woorden in de weer geclusterd zijn.

Leerkracht en logopedist gebruiken denk stimulerende gespreksmethodieken (DGM) om het taal-denkniveau verder te stimuleren.

- ICT: Instructiefilmpjes voor onderwijs op afstand via Arqive

Preteaching:

Indien nodig zal tijdens de mondelinge taallessen pre-teaching op het gebied van woordenschat op de komende lessen plaatsvinden.

Woordenschat:

Dagelijks wordt aandacht besteed aan het uitbreiden van de woordenschat. Per thema worden nieuwe woorden geselecteerd en aangeboden volgens de methodiek van Verhallen en Verhallen: "Met woorden in de weer."

Hierbij wordt gebruik gemaakt van het Viertaktmodel:

1. Voorbewerken
2. Semantiseren
3. Consolideren
4. Controleren

Medewerkers van de Auris Taalkring zijn getraind in het werken met deze methodiek.

Voor woordenschatontwikkeling is tijd ingeruimd in het rooster.

Schoolafspraken:

Er worden 5-10 labelwoorden per week aangeboden.

Er worden drie woordclusters per week aangeboden.

Er worden wekelijks 'sophisticated words' (schooltaal) aangeboden.

Leerkrachtaanpak

Hieronder volgen een aantal aandachtspunten voor de leerkracht de communicatieve ontwikkeling te stimuleren.

De leerkracht

- Zorgt dat hij/zij goed te zien is
- Spreekt duidelijk en langzaam
- Deelt mondelinge informatie op in stukjes
- Creëert veilige en uitnodigende spreesituaties
- Volgt, past taal aan en voegt taal toe
- Beantwoordt pogingen tot communicatie positief
- Verwoordt handelen
- Benoemt de dingen om zich heen
- Benoemt emoties van zichzelf en het kind
- Stimuleert alertheid, luistergerichtheid en het opgang houden van gesprek
- Brengt structuur aan verhalen door samen te vatten en goed terug te geven van taal
- Gebruikt dagritmes e.d.
- De taal wordt ondersteund door natuurlijke gebaren (NMG)
- Gebruikt luisterspelletjes voor de stimulering van de luistervaardigheid.
- Herhaalt auditief aangeboden informatie